

**Ulkoministeriö
Oikeuspalvelu
OIK-40 Katja Kuuppelomäki**

Lausunto 4.10.2019

Asia: YK; Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (ICESCR); Suomen seitsemännen määräaikaisraportin laatiminen

Monika-Naiset liitto ry kiittää ulkoministeriötä mahdollisuudesta lausua näkemyksensä Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (ICESCR) määräaikaisraportin laatimista varten.

Liitto tarkastelee asiaa oman toimialansa näkökulmasta ja vastaa kysymyslomakkeen kysymyksiin 4, 6, 14 ja 17.

4. Palkkaero naisten ja miesten välillä on Suomessa suurempi kuin EU-maissa ja muissa Pohjoismaissa keskimäärin: Suomi sijoittui 28 EU-maan vertailussa sijalle 20 vuonna 2016. Naisen euro on Suomessa Tilastokeskuksen ansiotasoindeksillä mitattuna noin 83,9 senttiä. Ero on vieläkin suurempi maahanmuuttajataustaisten naisten kohdalla. Palkkatyössä käyvän maahanmuuttajataustaisen naisen euro on noin 62 senttiä ja naisen työeläkkeen euro noin 68 senttiä suomalaismiehen eurosta.

6. Merkittävä osa turvapaikka- ja pakolaistaustaisista maahanmuuttajista kärsii mielen-terveysongelmista. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tekemässä Turvapaikanhakijoiden terveys ja hyvinvointi (Terttu) 2018 -tutkimuksessa ilmeni, että lähes 40 %:lla juuri maahan tulleista aikuisista turvapaikanhakijoista esiintyi merkittäviä masennus- ja ahdistuneisuusoireita. Oireet olivat naisilla yleisempiä kuin miehillä. HEUNIn 2019 tutkimuksen *Näkymättömät uhrit, vaietut kokemukset Miksi pakolaistaustaisten naisten kokemaa väkivaltaa jää näkymättömäksi Suomessa ja EU:ssa?* mukaan lähes kaikilla pakolaistaustaisilla on väkivaltakokemuksia. Väkivallan seurauksena on usein myös mielen-terveysongelmia. Viranomaiset eivät osaa riittävästi tunnistaa naisten väkivaltakokemuksia ja niiden vaikutuksia ja hoitotarpeita.

14. Valtion Kotouttamisohjelman 2016–2019 mukaan maahanmuuttajien työmarkkina-asema on monilla mittareilla arvioituna huonompi kuin muun väestön. Työttömyys on moninkertainen ja työmarkkinoille pääsy hitaampaa kuin kantaväestöllä. Tämä koskee erityisesti naisia. Tutkimusten mukaan ulkomaalaistaustaiset nuoret 15–29-vuotiaat naiset ovat ulkomaalaistaustaisia miehiä ja suomalaistaustaista väestöä useammin työn ja koulutuksen ulkopuolella. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD nosti vuoden 2018 raportissaan huolensa maahanmuuttajanaisten taloudellisesta asemasta ja työllistymisestä Suomessa. Maahanmuuttajanaisten työllistyminen on hitaampaa ja työurat selvästi lyhyempiä kuin miehillä. Somaliasta ja Irakista tulleiden naisten työllisyysaste on Suomessa OECD-maiden matalin, ja erityisesti pakolaistaustaisten naisten työllisyystilanne heikko. Mikäli maahanmuuttajataustainen nainen työllistyy, työllistyy hän useimmiten matalapalkka-alalle. Korkeamman työttömyyden syynä ovat mm. työmark-

kinoilla vallitsevat syrjivät ja rasistiset asenteet, riittämätön suomen kielen taito ja ympäröivän yhteiskunnan tuntemus sekä sosiaalisten verkostojen puute. Heikon työllisyyden takia monen maahanmuuttajanaisten palkkatulot ja sitä kautta eläkekertymä jäävät hyvin pieniksi. OECD suosittelee maahanmuuttajanaisten köyhyyden poistamiseksi lukuisia toimia kodinhoidontuen uudistamisesta palkkatukeen ja kielikoulutukseen tehtäviin muutoksiin.

Tällä hetkellä kotoutumiskoulutus ja siihen kuuluva suomen tai ruotsin kielen opetus järjestetään pääsääntöisesti työvoimapolitiittisena koulutuksena, mikä tarkoittaa, että sitä on tarjolla vain työttömille työnhakijoille. Kotona lapsiaan hoitavat vanhemmat ovat oikeutettuja vapaan sivistystyön oppilaitoksissa järjestettävään luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen sekä muuhun kieli- ja kotouttavaan koulutukseen.

Edellytys koulutuksen maksuttomuudelle on työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien osalta, että kunnan viranomaisen hyväksyy koulutuksen maahanmuuttajalle laadittavaan kotoutumissuunnitelmaan. Viranomaisilla ei kuitenkaan ole velvoitetta laatia kotoutumissuunnitelmaa työvoiman ulkopuolella oleville ryhmille, pois lukien ilman huoltajaa saapuneet lapset. Kotona lapsiaan hoitavat naiset saattavat siten jäädä kokonaan ilman kotoutumissuunnitelmaa. Useissa kunnissa on projektivaroin järjestetty koulutusta kotona lapsia hoitaville vanhemmille, ja myös monet järjestöt järjestävät samantyyppistä toimintaa. Tämä saattaa kuitenkin asettaa eri alueilla asuvat eriarvoiseen asemaan.

Olisi tarpeen selvittää maahanmuuttajanaisten kotoutumispolkuja ja kotoutumisväylien yhtenäistämistä, lisätä resursointia kotoutumista tukeviin nais erityisiin palveluihin sekä varmistaa tiedonsaanti palveluista niille naisille, jotka ovat erityisessä vaarassa joutua kotoutumispalvelujen ulkopuolelle.

Monika-Naiset liitto ry on esittänyt, että hallituksen on tulevassa kotoutumislain uudistuksessa ja valtion kotouttamisohjelmassa sitouduttava tasa-arvon edistämiseen ja naisten erityistarpeiden huomioimiseen. Lisäksi hallituksen on työllistämispolitiikassaan sitouduttava maassa jo asuvien maahanmuuttajien ammattiosaamisen ja asiantuntijuuden aktiiviseen käyttöönottamiseen.

17. Maahanmuuttajanaisten ja -miesten väliset työllisyys- ja palkkaerot ovat suuremmat kuin muun väestön. Maahanmuuttajanaisten työurat ovat lyhyempiä ja työllistyminen hitaampaa kuin maahanmuuttajamiehillä. Vuonna 2014 tehdyn tutkimuksen mukaan ulkomaalaistaustaisista naisista vain noin 56 prosenttia työllistyy. Ulkomaalaistaustaisen naisen vähäiseen työssäkäyntiin vaikuttaa pitkät perhevapaat, matalampi koulutustaso sekä ennakkoluulot ja korkeat vaatimukset esimerkiksi kielitaidon suhteen työnhaussa. Somaliasta ja Irakista tulleiden naisten työllisyysaste on Suomessa OECD-maiden matalin, ja erityisesti pakolaistaustaisten naisten työllisyystilanne on heikko. Mikäli maahanmuuttajataustainen nainen työllistyy, työllistyy hän useimmiten matalapalkka-alalle. Korkeamman työttömyyden syynä ovat mm. työmarkkinoilla vallitsevat syrjivät ja rasistiset asenteet, riittämätön suomen kielen taito ja ympäröivän yhteiskunnan tuntemus sekä sosiaalisten verkostojen puute. Heikon työllisyyden takia monen maahanmuuttajanaisten palkkatulot ja sitä kautta eläkekertymä jäävät hyvin pieniksi.

Monika-Naiset liiton hallituksen puolesta,

Jenni Tuominen
Toiminnanjohtaja
Monika-Naiset liitto ry

Natalie Gerbert,
Kriisikeskus Monikan johtaja
Monika-Naiset liitto ry

Monika-Naiset liitto ry on valtakunnallinen, sosiaalialalla toimiva monikulttuurinen järjestö, joka edistää maahanmuuttajataustaisten naisten tasa-arvoista asemaa ja osallisuutta Suomessa sekä ennaltaehkäisee naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Liitto on asiantuntija ja tekee vaikuttamistyötä naisten aseman parantamiseksi sekä tukee maahanmuuttajanaistoimintaa jäsenjärjestöjensä kautta.